

דבריה של פרופ' אביבה חלמיש לזכרה של ד"ר אסתר ובמן ז"ל

הדברים נאמרו בכנס שהתקיים ב-9 בדצמבר 2020, לציון הופעתו של ילקוט מורשת מספר 100. אנחנו מודים לפרופ' חלמיש על הסכמתה לפרסום.

לא אשכח את בוקר ה-16 ביוני 2020. טלפון מעודד, הבן של אסתי. הראש כבר הבין שמשוה לא טוב קרה, הלב ממאן להשלים עד היום.

עדי ועודד איבדו אמא שהיא מופת למסירות ואהבה; לאדם נעלמה לפתע סבתא אהובה ואוהבת. לרבים נפער חור שחור בעולם של חברות נאמנה ומעשירה. ומתחום חקר האנטישמיות הסתלקה חוקרת פורצת דרך ופורייה, ד"ר אסתר ובמן.

ד"ר ובמן, אסתי שלנו ובשבילנו, ניצבה בשורה הראשונה של חוקרי האנטישמיות ותפיסת השואה בעולם הערבי והמוסלמי. בצנעה, בנחישות, בחריצות, בכישרון ובחוכמה היא פילסה את דרכה בעולם האקדמי, זכתה להכרה ולהערכה רבה בארץ ובעולם.

היא לא זכתה באור מן ההפקר
הוא אף לא בא לה בירושה מאביה
כי מסלעיה וצורה היא ניקרתהו
וחצבה אותו מלבבה

אסתי נולדה בקהיר. עלתה לישראל עם הוריה ואחיותיה כשהייתה כבת עשר. הם גרו במגדל העמק, בתנאים קשים, אך היא מעולם לא התלוננה על כך. בית ההורים לא נתן לה גב כלכלי. אדרבא, היא זו שסייעה להוריה לעבור ממגדל העמק לירושלים. את לימודיה העל-יסודיים עשתה בתנאי פנימייה בבית הספר בויאר בירושלים, שבו ניתנו לה התנאים למצות את היכולות האינטלקטואליות שלה. והיא עשתה זאת בהצלחה רבה על אף קשיים כלכליים ומשפחתיים.

מה עשה את אסתי לחוקרת כה פורייה ומוערכת?

הכישרון המולד שלה לשפות עזר לה רבות. האופי שלה: חריצות, יושרה, ירידה לפרטי פרטים בלי לאבד את התמונה הכוללת. הייתה לה משמעת עצמית, והיא הייתה פרפקציוניסטית. היו לה דרישות גבוהות, קודם כל מעצמה, וזה לא עשה לה חיים קלים. אפשר היה לסמוך עליה שכל משימה שהיא לקחה על עצמה היא תבצע בזמן ואולי אפילו לפני המועד הנקוב, והתוצאה, התוצר, היו לתפארת.

כך המאמרים שכתבה, הספרים והשנתונים שערכה. לא אמנה כאן אפילו מקצתם אלא אזכיר רק את הספר שכתבה יחד עם פרופ' מאיר ליטבק *From Empathy to Denial: Arab Responses to the Holocaust* הספר, שראה אור ב-2009, נחשב למחקר הראשון מסוגו בתחום זה וזכה בפרס המכון למדיניות במזה"ת בושינגטון. שמה של אסתי כחוקרת מובילה הלך לפניו ויעידו ההזמנות הרבות שקיבלה להרצות בכנסים וימי עיון בארץ ובחו"ל. כל הרצאה שלה הייתה בנוייה לתלפיות וזכתה לשבחים.

היא כתבה והשמיעה רעיונות מקוריים ולא חששה להביע דעות חדשניות, שכן תמיד דבריה היו מבוססים על מחקר דקדקני והכרה יסודית של הנושא.

אסתי ואני היינו חברות טובות וקרובות מאוד, אך אין זה המקום והזמן להרחיב בכך. זכיתי פעם אחת ליהנות מעבודה משותפת איתה, יחד עם ד"ר רוני שטאובר, על ספר היובל לכבוד פרופ' דינה פורת, ובמהלכה למדתי להכיר את אסתי עוד יותר טוב, את כישוריה המעולים לעבודת צוות, את העמידה הבלתי מתפשרת על איכות המאמרים ואת ההתנהלות בדרכי נועם.

בישיבות המערכת של ילקוט מורשת אסתי לא הרבתה לדבר, אך מה שאמרה היה תמיד לעניין, והתקיים בה הכלל של דברי חכמים בנחת נשמעים. לרוב דבריה התקבלו בהסכמה וקידמו את הדיון בכיוון הנכון.

אסתי, את חסרה לנו, לכל אוהביך ומוקיריך. והרי כל מי שזכה להכיר אותך אהב אותך והעריך אותך מאוד מאוד